

RĚMSKŌ KLĚKA

BEZPŁATNY BIULETYN INFORMACYJNY RUMSKIEGO
ODDZIAŁU ZRZESZENIA KASZUBSKO-POMORSKIEGO
SIERPIEŃ – ZĚLNİK – 2023 NR 03(202)

RĚmiŏcĕ na Ődpùsce w Pòlanowie

17 czerwca 45 członków i sympatyków Zrzeszenia z Rumi wraz z poczem sztandarowym wybrało się na pielgrzymkę autokarową na IX Odpust Kaszubski ku czci Matki Bożej Pani Pomorza w Polanowie. Polanów to miasto we wschodniej części woj. zachodniopomorskiego, w powiecie koszalińskim, nad rzeką Grabową, będące siedzibą gminy miejsko-wiejskiej. W odległości ok. 3 km na zachód od Polanowa znajduje się Święta Góra (156 m n.p.m.), będąca miejscem kultu dla pogańskiej ludności, zamieszkującej te rejony we wczesnym średniowieczu. Po chrystjanizacji Pomorza do Polanowa przybyli cystersi, którzy w XIV wieku zbudowali na Świętej Górze kaplicę z obrazem

Kaplica na Świętej Górze Polanowskiej

matki Boskiej. Wkrótce po tym miejsce to stało się celem katolickich pielgrzymek. Pod koniec XVI wieku, w następstwie postępującej reformacji,

mnichów zmuszono do opuszczenia sanktuarium, a kaplica została zburzona.

Odpusty Kaszubskie, zainicjowane zostały w 2014 r. przez o. Janusza Jędryszka, pustelnika i gospodarza kaplicy na Górze Polanowskiej. W

tegorocznych uroczystościach odpustowych wzięli udział liczni Kaszubi z wielu miast i wiosek na Kaszubach, przeważnie reprezentujący swoje party zrzeszeniowe. Spod figury św. Ottona (centrum

Rumianie w drodze na Św. Górę Polanowską

miasta) wyruszyliśmy 3-kilometrową trasą w kierunku Świętej Góry Polanowskiej, gdzie została odprawiona uroczysta plenerowa msza św., której przewodniczył bp Krzysztof Zadarko. Po drodze zatrzymaliśmy się na poświęcenie przydrożnej figury MB Królowej Kaszub, a potem na odsłonięcie rzeźby Remusa. Po mszy św. i posiłku na scenie obok kaplicy wystąpiły kapele i zespoły (głównie kaszubskie).

W drodze powrotnej zatrzymaliśmy się jeszcze przy pięknym pałacu-zamku w miejscowości Krąg. Odpoczynek w parku położonym nad ślicznym jeziorem przyległym do pałacu dał wytchnienie przed dalszą podróżą.

Tekst i fot. J.L.

Zĕndzeniĕ przĕnŏleźnikŏw rĕmszczĕgŏ partu KPZ z Teresą Hoppe

13 czerwca w MDK w Rumi odbyło się zebranie członków rumskiego oddziału ZKP, na które zaproszono Teresę Hoppe z Gdyni, autorkę niedawno wydanej książki o A. Abrahamie „Antoni Abraham (1869-1923). Zarys biografii”. Temat ten jest jak najbardziej aktualny w związku z przypadającą w czerwcu 100. rocznicą śmierci „Króla Kaszubów”, człowieka, który chciał, aby Kaszuby po rozbiorach zostały na zawsze złączone z Polską i temu celowi poświęcił swoje życie. „Jest to chłop mocny i silny, do dwóch metrów wzrostu, dłoń ma jak lew, plecy jak niedźwiedź, a głos piorunujący, zaś tabakierka jego jest tak wielka, że tabaki z niej starczyłoby dla nas na cały rok” Tak o nim pisano jeszcze za jego życia. Przed I wojną światową był komiwojażerem, przedstawicielem firmy

sprzedającej maszyny do szycia „Singer”, ale prowadził też działalność na niwie społecznej i patriotycznej. Gdy wiosną 1919 r. zdecydowano się wysłać delegatów z Pomorza Gdańskiego na rozmowy pokojowe w Paryżu, A. Abraham znalazł się w gronie osób wytypowanych na ten wyjazd. Ostatecznie tylko jemu i Tomaszowi Rogali udało się dotrzeć do Paryża. Niewątpliwie ci dwaj wielcy Kaszubi mieli swój udział w przyłączeniu Kaszub do niepodległej Polski.

Tradycyjnie na początku zebrania zaśpiewano hymn kaszubski, a potem chwilą ciszy i modlitwą wspomniano zmarłych w ostatnich miesiącach członków ZKP rumskiego oddziału i wręczono legitymacje nowym członkom. Przed oddaniem głosu zaproszonej T. Hoppe prezes ZKP O/Rumia J. Lanc przedstawił zebrany biografii i działalność autorki, podkreślając jej zaangażowanie w rozwój kultu Sługi Bożego bp. K. Dominika i dogłębne szukanie źródeł na temat biografii i działalności A. Abrahama. Teresa Hoppe mieszka w Gdyni, jest absolwentką Wydziału Ogrodniczego Akademii Rolniczej w Poznaniu. Uzyskała tytuł zawodowy magistra teologii na warszawskiej Akademii Teologii Katolickiej, pracowała jako nauczycielka i potem prowadziła własną działalność gospodarczą. Była prezesem ZKP O/Gdynia i wiceprezesem ZKP, W latach 2011 – 2015 była posłem na Sejm RP.

Mocno zaangażowana w działalność kaszubską i zrzeszeniową. Posiada Medal Stolema. Na początku 2000 r. zorganizowała wyjazd delegacji Kaszubów do Pelplina, gdzie na ręce bp. Jana

Teresa Hoppe na zebraniu ZKP/O Rumia. Fot. T. Dominik

Bernarda Szlagi złożono deklarację o żywym kulcie Sługi Bożego bp. K. Dominika na Kaszubach. W październiku 2004 r. zainicjowała pielgrzymkę Kaszubów do Watykanu, do Ojca św.

Książka Teresy Hoppe „Antoni Abraham (1869-1923). Zarys biografii” jest trzecią i najobszerniejszą biografiią „Króla Kaszubów”. Zebrane osoby z zainteresowaniem słuchały wykładu autorki o A. Abrahamie. Można było dowiedzieć się wiele nowych szczegółów o jego życiu. Po zebraniu chętni mogli nabyć książkę z jej dedykacją.

Na koniec zebrania prezes przedstawił plany działalności na najbliższe miesiące.

J.L.

Pòswiãcenié novi stanicë rëmszczëgò partu KPZ

18 czerwca w kościele bł. Edmunda Bojanowskiego w Rumi-Biała Rzeka ks. prałat S. Megier odprawił mszę św. z liturgią słowa i kazaniem w języku kaszubskim. W pięknie ozdobionym na styl kaszubski kościele msza św. miała wyjątkowy charakter, gdyż podczas mszy św. został poświęcony nowy sztandar rumskiego oddziału. Pięknie wyhaftowany przez Zdzisławę Izabellę Gulgowską jest repliką nieco już sfatygowanego sztandaru z 2006 r. W skład pocztu sztandarowego wchodzi: Antoni Głąb (chorąży), Anna Wodniczak i Barbara Lewińska. Prezes J. Lanc podziękował pocztowi za ich trud, wytrwałość i stałą dyspozycyjność, życząc im, aby nie zabrakło im sił w dalszej posłudze. W ciągu

roku kilkanaście razy biorą udział w różnych uroczystościach, imprezach i niestety, również pogrzebach członków Zrzeszenia.

J.L. Fot. T. Dominik

Wëstôwk „Felix Cassubia. Òd Gduńska tu - jaż do Roztoczi bróm” w Rëmi

Kaszuby w pigulce

Ciekawą i bliską kaszubskim sercom wystawę, można było oglądać przez prawie dwa tygodnie w Miejskim Domu Kultury przy ul. Mickiewicza w Rumi, na przełomie czerwca i lipca br. Do naszego miasta zajęchała bowiem wystawa poświęcona historii i najnowszym dziejom Kaszub i Kaszubów - „Felix Cassubia. Òd Gduńska tu – jaż do Roztoczi bróm!”.

Uroczyste otwarcie wystawy odbyło się w poniedziałek 26 czerwca br. Jej pomysłodawcą i

W środku senator Kazimierz Kleina

inicjatorem był senator Rzeczypospolitej Polskiej, przewodniczący Kaszubskiego Zespołu Parlamentarnego Kazimierz Kleina. Wystawa zadebiutowała w salach Senatu RP w Warszawie w marcu ubiegłego roku, a w jej stworzeniu wzięły udział:

Senator K. Kleina w biurze ZKP O/Rumia przy największej tabakierze świata.

Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko - Pomorskiej w Wejherowie, Muzeum Kaszubskie w Kartuzach i Kaszubskie Forum Kultury w Gdyni. Od tego czasu odwiedziła najważniejsze ośrodki, także w naszym regionie. Natomiast mieszkańcy Rumi mogli ją oglądać dzięki staraniom Miejskiego Domu

Kultury i rumskiego oddziału Zrzeszenia Kaszubsko – Pomorskiego.

Kto był i oglądał "Felix Cassubia", poznał "w pigułce" historię Kaszubów od czasów plemiennych w X w. n.e. do współczesności. Już wie, kim byli i są Kaszubi oraz Kaszuby, zapoznał się z badaniami nad Kaszubami. Zna m.in. dzieje Kaszubów w Prusach Królewskich, w pruskiej monarchii, a także walkę Kaszubów w Wielkiej Wojnie 1914–1920 i działalność w dwudziestoleciu międzywojennym. Nie ominęła tragicznych lat II wojny światowej oraz trudnych kaszubskich losów w czasach powojennych.

Wystawa opowiedziała także o współczesnym ruchu kaszubskim i aktywności kulturalnej Kaszubów oraz o najnowszych kartach naszej historii - obecności Ukraińców na Kaszubach i wśród Kaszubów.

Dzieje Kaszub, opisane na 21 wielkich planszach, zilustrowane zostały reprodukcjami dokumentów łacińskich, polskich, niemieckich, archiwalnymi zdjęciami, fragmentami kaszubskich tekstów czy utworów wielkich Kaszubów, przykładami kaszubskiej sztuki, obyczajów, twórczości, czy podejściu do "sprawy kaszubskiej".

- *Tak bogatą, wielowiekową historię nie sposób zmieścić na kilkunastu czy kilkudziesięciu tablicach, ale tytuł tej wystawy - "Felix Cassubia" – mocno dotyka istoty tożsamości Kaszub i Kaszubów, często trudnych, bolesnych dziejów tego regionu i ludzi, która mimo tak wielu "burz" przetrwała do dziś, a w dodatku dobrze się ma i rozwija: w tradycji, kulturze, języku, stosunku do ludzi – uważa senator Kazimierz Kleina.*

Kto na wystawie nie był, niech żałuje. Rodowitym Kaszubom być może przypominała kim są, a tym, którzy na Kaszubach mieszkają z wyboru, pokazała dlaczego być może tę ziemię wybrali.

Monika Kosińska

XXIV Światowi Zjôzd Kaszëbów w Kartuzach

Czôrno-żółté świãto Kaszëbów

Kaszubi są naprawdę szczęściami. Dopisała pogoda, dopisali wystawcy, dopisali goście, dopisała muzyka, dopisało... wszystko. Choć XXIV Światowy Zjazd Kaszubów w Kartuzach przeszedł już do historii, to na pewno z miłymi wspomnieniami. Ten, kto do Kartuz w sobotę, 8 lipca 2023 roku nie zjechał, niech żałuje.

Oczywiście, na zjeździe nie mogło zabraknąć członków rumskiego partu. Wyjechali o godz. 8.39 z dworca w Rumi, zabierając się Transcassubią. Przy wesolej muzyce, piosenkach, żartach droga

Na dworcu w Rumi w oczekiwaniu na „Transcassubię”. Fot. T. Dominik

do serca Kaszub nie dłużyła się wcale. Roześmiani wysiedli w Kartuzach przy Muzeum Kaszubskim i ruszyli do punktu zbornego przed uroczystym przemarszem na mszę św. w kartuskiej kolegiacie.

Gdy tylko pochód się uformował, Kartuzy utonęły w morzu czarno-żółtych flag, strojów, wianków na głowach, kapeluszach z pamiątkowymi przypinkami z poprzednich zjazdów, papierowych chorągiewkach, czarno-żółtych szalikach i chustkach, a przede wszystkim radosnych twarzach. Kolorowa parada dotarła wkrótce do kartuskiej kolegiaty. Ci, którzy nie

Przemarsz ulicami Kartuz.

Fot. J.L.

zmieścili się w kościele, mogli zająć ławki przed dużym telebimem obok świątyni lub rozsiąść się na trawnikach wokół. Las sztandarów zrzeszeniowych partów, powodował, że rosły kaszubskie serca. Mszę św. poprowadził biskup pomocniczy pelplińskiej diecezji ks. Arkadiusz Okrój.

Po nabożeństwie, uczestnicy przeszli do Parku Solidarności, pod scenę, gdzie miało miejsce uroczyste otwarcie zjazdu. Warto przy tym wspomnieć, że mieszkańcy Kartuz mieli okazję do podwójnego świętowania: z okazji światowego zjazdu oraz 100-lecia miasta, co napawało organizatorów dumą.

Tak czy inaczej, do Kartuz zjechali wszyscy "ważni" Kaszubi, poczynając od senatora RP Kazimierza Kleiny, wiceministra i posła RP Jarosława Sellina, przez marszałka województwa Mieczysława Struka, starostę kartuskiego Bogdana Łapę, burmistrza Kartuz Mieczysława

Gołuńskiego, po prezesa Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego Jana Wyrowińskiego i innych. Dla członków partu rumskiego ważne było wspomnienie marszałka Struka, który przypomniał, że pomysłodawcą światowych zjazdów Kaszubów był Grzegorz Szalewski, rumianin, starosta wejherowski i działacz kaszubski, członek zarządu partu w Rumi i budowniczy naszej siedziby przy ul. Mickiewicza.

Po oficjalnym otwarciu tegorocznego zjazdu rozpoczęła się zabawa na całego. Muzyka, śpiew, taniec, kabaret... od folku po muzykę rozrywkową, od występów zespołowych, po występy gwiazd, jak Weronika Korthals czy Martin Lange.

Natomiast wokół sceny rozłożyły się stoiska Jarmarku Kaszubskiego z rękodziełem ludowym, artystycznym, stoiska z kaszubską literaturą, kaszubskimi pamiątkami oraz wiele innych. Nie brakowało także stoisk gastronomicznych, nie tylko z regionalnymi potrawami.

Głodni stawy duchowej, mogli wybrać się do "Ogrodów Literackich" w Bibliotece Publicznej, gdzie odbywały się spotkania z autorami, wielbiciele historii zwiedzić Muzeum Kaszubskie i obejrzeć na rynku wystawę z okazji 100-lecia Kartuz. Imprezie towarzyszyły także turniej gry w „Baśkę” i turniej gry w „Buczkę” oraz druga edycja zabawy w bicie rekordu w jednoczesnej grze na diabelskich skrzypcach. Udało się pobić rekord z zeszłego roku z Brus, ponieważ tym razem jednocześnie zagrało 78 osób (w zeszłym 39). Gratulacje!

- *Co tam występy, co tam rekordy, najważniejsze, że znów się spotkało przyjaciół, znajomych, poznało nowych, ciekawych ludzi, że było pięknie, kolorowo, serdecznie, że tyłu nas jest, i że serce rośnie, gdy się to wszystko widzi i czuje* – podsumowała jedna z uczestniczek zjazdu.

Tak więc, XXIV Światowy Zjazd Kaszubów w 2023 roku, za nami. Kolejny, jubileuszowy, bo XXV, odbędzie się w Kościerzynie. Oczywiście, nasz part też tam będzie. Do uźdrzeniô!

Monika Kosińska

Demonologia kaszubska, część IV

Grzenia

Grzenia (inaczej – grzenk) to duch opiekuńczy snów. Dbą o to, aby ludzie się wyspali i wstali rześcy. Jeżeli ktoś nie chce iść spać, grzenia sypie mu piasek w oczy lub uderza makówką po głowie, aby go w magiczny sposób uspić.

Kiedy nie ma nic do roboty, wyleguje się wśród makowych pól. Jak widać, z grznią związana jest

symbolika maku, kojarzonego ze snem i odurzeniem.

Według niektórych podań, ten duch nie zawsze jest dobrotliwy, bo może zesłać ogłupiające mamidła i niespokojne sny. Niemniej z reguły grznię przedstawi się w pozytywnym świetle. Może zapewnić śpiącym piękne sny, a czasem

podsunąć pomocne wizje przyszłości lub przedstawić obraz dawnych czasów.

Rola grzeni, jako opiekunki snów, stawia ją w opozycji do mòrë (mory), czyli duszącego ludzi we śnie. Można się domyślać, że te dwa duchy – grzenia i mòra – są nieprzejednanymi wrogami.

Grzenia usypia nie tylko ludzi, ale również zwierzęta, ptactwo i owady. Zimowy letarg zwierząt to właśnie jego sprawka. Później zaś pilnuje, aby nie stała się im krzywda w trakcie snu.

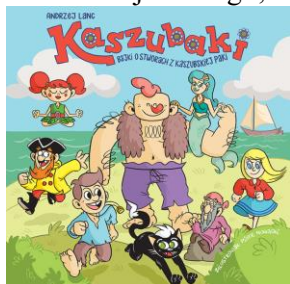
Grzenk usypia też ziemię, aby odpoczęła. Mówi się, że w czasie adwentu ziemia odpoczywa, usypiona przez grzenka.

Grzenk jest jedną z postaci unikalnych dla mitologii kaszubskiej, dla której brakuje odpowiednika w szerszym nurcie wierzeń słowiańskich. To czyni ją jedną z istot wartych zapamiętania.

Andrzej Lanc

Kaszubaki. Bôjczy ò stwòrach z kaszëbsczi paczi

Zapraszamy do zapoznania się z książką z bajkami dla dzieci, autorstwa naszego zrzeczeńca Andrzeja Lanca. Bohaterami książki są stwory z kaszubskiej mitologii, tworzące paczkę przyjaciół.

Stolem Stachu, mòrzëca Maruszka, klabaternik Kadzmiërz, grzenia Genia, góstk Gwidek i mólniõ Mundek mieszkają w Lużnych Bùksach, wiosce znanej z tego, że jej mieszkańcom często

opadają portki. Przyjaźnią się z dziećmi: Jagódką i Józkiem, z którymi powstrzymują zakusy złego Pùrtka. Pełne humoru, akcji i życiowej mądrości opowieści wprowadzają czytelników w tajemniczy świat kaszubskiego folkloru.

Książka napisana jest w języku polskim, choć zawiera szereg kaszubskich słówek, od razu wyjaśnianych w tekście. Wykorzystuje też ważne kaszubskie ikony kultury, jak tabaka, gryf, czy chąśnicy. Przeznaczona jest dla dzieci w wieku od 5 do 12 lat.

Dodatkiem do książki jest gra „Kaszubaki. Gra w opowiadanie bajek”, w której rodzic opowiada dziecku lub dzieciom historię, której bohaterem jest Kaszubak, kierowany przez dziecko. W jaki sposób potoczy się opowieść, jeżeli dziecko samo będzie mogło zdecydować o jej kierunku? Czy użyje siły, sprytu czy daru przekonywania? Pozostaje tylko się przekonać!

Książkę oraz grę nabyć można na stronie kaszubaki.pl. /Red./

Chòr “Canto dal Cielo” ze Srebrnym Kamertonã

Chór “Canto dal Cielo” z Publicznej Szkoły Podstawowej Sióstr Salezjanek im. Świętej Rodziny w Rumi zawiązał się w czerwcu 2022 r. i skupia chętnych uczniów wszystkich klas. Początkowo młodzi adepci sztuki muzycznej uświetniali szkolne akademie i msze święte, z czasem zaczęli odwiedzać pobliski dom opieki, by po raz pierwszy pokazać się szerszej publiczności w postaci zespołu wokalnego i wokalo-instrumentalnego w V Międzyszkolnym Konkursie Pieśni Patriotycznej w Wejherowie, który swym zasięgiem obejmuje cały powiat wejherowski, oraz

Chór z opiekunką J. Danielewicz

na Festiwalu Piosenki “Jò spiëwiã pò kaszëbskù” organizowanym przez Zrzeszenie Kaszubsko - Pomorskie oraz Miejski Dom

Kultury w Rumi. Kolejnym krokiem było uczestnictwo zespołu wokalnego w XXI Pomorskim Festiwalu Piosenki Kaszubskiej “Kaszëbsczi spiëwë”, w którym to w kategorii zespołów klas 4-6 zdobył I miejsce. Na tym wyróżnieniu jednak się nie skończyło, gdyż jury konkursu postanowiło przyznać również nagrodę GRAND PRIX zespołowi wokalnemu z “Salezjanek”. To wydarzenie stanowiło nie tylko ogromne wyróżnienie, ale dodało również odwagi do dalszej pracy. W tym czasie chór pilnie przygotowywał się do 41. Ogólnopolskiego

Konkursu Chórów a Capella Dzieci i Młodzieży w Bydgoszczy. Na tę okoliczność dyrygent chóru, Julianna Danielewicz, zamówiła opracowanie kaszubskiej kołysanki "Spik" (sł. Stanisław Janke, muz. Renata Gleinert) u trójmiejskiej

kompozytorki i aranżerki, Anny Barszcz. W Bydgoszczy "Canto dal Cielo" zdobyło Srebrny Kamerton oraz

Nagrodę Specjalną Marszałka Województwa

Kujawsko - Pomorskiego. Flaga Rumi dumnie powiewała podczas Koncertu Galowego. Chór pojawił się również w audycji Radia Gdańsk, gdzie można usłyszeć zarówno rozmowę z uczestnikami chóru, jak i sam "Spik". Kierowniczka zespołu wokalnego i chóru "Canto dal Cielo", Julianna Danielewicz, jest blisko związana z kulturą Kaszub. Artystycznie wzrastała otoczona muzyką kaszubską, stąd edukowanie młodego pokolenia, co do ich kaszubskich korzeni, poprzez dobór odpowiedniego repertuaru kaszubskiego oraz poszukiwanie dróg dotarcia do współczesnego słuchacza, leżą jej głęboko na sercu.

J.D.

Zrzeszeńcë szlachã Öbrama

Nawet groźnie wyglądające chmury, ciężkie, ołowiane, nie popsują zrzeszeńcom z rumskiego oddziału cieszyć się wycieczką "Śladami Antoniego Abrahama" po północnych Kaszubach. W sobotę, 22 lipca br., autokar z kompletem pasażerów wyruszył spod hali MOSiR przy ul. Mickiewicza 49. Śladem kaszubskiej historii...

Tym razem bohaterem opowieści był Antoni Abraham. Jakże mogłoby być inaczej, skoro trwa Rok Antoniego Abrahama"? Tak, czy inaczej, w sobotni poranek, autokar pełen wycieczkowiczów w dobrych humorach i pod opieką Ludwika Bacha w roli przewodnika, wyjechał do Zdrady – pierwszego przystanku w planie wyprawy.

Zdrada, to niewielka miejscowość w powiecie puckim, na skraju **Puszczy Darżlubskiej**. To tutaj, w roku 1869 roku, przyszedł na świat Antoni Abraham, nazywany "Królem Kaszubów", "Trybunem Kaszubów" i bezsprzecznie będący symbolem walki Kaszubów o powrót Kaszub do Polski. Wspaniały społecznik, działacz kaszubski, pisarz i felietonista, wspaniały mówca i bojownik o polskość Kaszub.

A. Abraham uczęszczał do pruskiej szkoły powszechnej w **Mechowie** i biegał tu na lekcje religii. Tutaj bowiem, na niewielkim wzniesieniu, stoi, mały, skromny **kościółek pw. Św. Jakuba Apostoła i św. Mikołaja** – serce mechowskiej parafii. Parafii, ale również i małego Abrahama. Bo to proboszcz tejże, ks. Teofil Bączkowski, rozbudził w przyszłym trybunie, świadomość narodowo-religijną.

Kościół przepiękny, jednonawowy, zbudowany na fundamencie z głazów narzutowych, ścianach w tzw. mur pruski, wypełniony cegłą na drewnianym szkielecie, z czworokątną wieżą i dwuspadowym dachem, krytym dachówką. W środku barokowy, pod kolebkowym, drewnianym sklepieniem. O historii wyposażeniu kościółka opowiedział uczestnikom wycieczki Józef Lanc, prezes oddziału, który w tym kościele został ochrzczony, przyjął I Komunię Świętą, był bierzmowany.

Przed odjazdem, na parafialnym cmentarzu, zrzeszeńcy z Rumi, zapalili znicze na grobie **Jana Drzeżdżona** – jednego z czołowych pisarzy literatury kaszubskiej.

Trzecim punktem na planie wycieczki była wyjątkowa osobliwość geologiczna Kaszub – **Grotty Mechowskie**. Pomnik przyrody nieożywionej - z okresu zlodowacenia bałtyckiego sprzed 115 tys. lat, prawem chroniony i urzekający nie tylko badaczy. Elementem charakterystycznym grot są liczne skalne kolumny z piaszczaka, z ciekawymi formami naciekowymi. Chociaż można zwiedzać jedynie niewielką, kilkunastometrową, trasę turystyczną (długość jaskini to ok. 61 m), zrzeszeńcy niezwykle ochoczo, czołgali się w namule pokrywającym dno grotty, bowiem korytarz liczy jedynie kilkadziesiąt centymetrów wysokości. Z Mechowa wycieczkowicze przejechali do **Żarnowca**. Tutaj zwiedzili **kościół parafialny pw. Zwiastowania**

Pańskiego oraz **skarbiec**. Obecnie, przy kościele funkcjonuje klasztor benedyktynek, a więc spotkali się z s. Weroniką, która przybliżyła wszystkim historię tego miejsca. Warto wiedzieć, że założenia architektoniczne tego pocysterskiego kościoła i klasztoru należą do najcenniejszych na Kaszubach i Pomorzu. Jest to jednonawowa gotycka świątynia z czasów cysterskich (do XVI w. i okresu reformacji), z charakterystycznym sklepieniem żebrowym, wysoką nawą z oknami, ale barokowym wnętrzem – z czasów benedyktyńskich (od 1589 r.).

W tym właśnie żarnowieckim klasztorze narodziła się sztuka jednego najcenniejszych dóbr kaszubskiego dziedzictwa kulturowego, jakim jest **haft kaszubski**. Zresztą, motywy, które stały się kanwą jego bogactwa,

O dziejach kościoła w Żarnowcu i bogatym jego wyposażeniu opowiadała s. Weronika OSB

można było obejrzeć w skarbcu – na haftowanych ornatach, albach, obrusach, czy oprawionych w skórę księgach psalmów, przepisywanych

cierpliwymi i zręcznymi dłońmi żarnowieckich cysterek i benedyktynek.

Z Żarnowca, zrzeseńcy udali się na drugą stronę Jez. Żarnowieckiego, do **Nadola**. Zwiedzili tam oddział Muzeum Ziemi Puckiej w Pucku – **"Zagroda Gburska i Rybacka w Nadolu"**. Tworzy go oryginalna zagroda gburska z XIX w., wraz z zabudowaniami gospodarczymi: stodołą, oborą, wozownią, gołębnikiem, pasieką, kieratem, wędzarnią i piecem chlebowym.

W ten sposób, rumscy zrzeseńcy podążyli śladami A. Abrahama po kaszubskiej ziemi, którą poznał wśród swoich poplątanych życiowych ścieżek, na której z niejednego pieca chleb jadł, gdzie poznał dole i niedole swoich pobratymców, dla której poświęcił życie, rodzinę, zdrowie.

Wycieczkę zakończyło ognisko na leśnym parkingu w Połchówku niedaleko Świecina, miejsca w którym odbyła się decydująca bitwa w trzynastoletniej wojnie Polski a Zakonem Krzyżackim 1454–1466, zakończona przyłączeniem Prus Królewskich do Rzeczypospolitej. Było pieczenie kiełbasek nad ogniskiem, konkursy sprawnościowe z nagrodami, ale także zwiedzanie ciekawych miejsc. Zrzeseńcy zobaczyli największy na Kaszubach **"Diabelski Kamień"** - głaz narzutowy (wys. 1,8 m i obw. 12,5 m) oraz nieco mniejszy - **"Bożą Stopkę"** (wys. 0,7 m i obw. 2,66 m), przywleczone przez lodowiec.

Po udanym odpoczynku i zabawie przy ognisku, autokar zabrał zadowolonych uczestników w drogę powrotną do Rumi.

Tekst: M. Kosińska. Fot. B. Lewińska

Z żałobny króniczi

Ze smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci mieszkanki Rumi Ewy Chołyst, od 2007 r. członka Zrzeszenia. Pochowana została 25 czerwca na cmentarzu komunalnym w Rumi. W pogrzebie wziął udział poczet sztandarowy i delegacja ZKP O/Rumia.

Spi w ùbëtkù, òstóniesz w naszi pamiãcë!

Klëka rëmszczégò partu Kaszëbskò-Pòmòrszczégò Zrzeszeniô

* 13 czerwca w MDK w Rumi odbyło się ogólne zebranie członków rumskiego oddziału ZKP połączone z promocją książki o A. Abrahamie „Antoni Abraham (1869-1923). Zarys biografii”, której autorką jest Teresa Hoppe (więcej na ten temat str. 1-2);

* 17 czerwca liczni członkowie i poczet sztandarowy ZKP O/Rumia udali się autokarem na odpust ku czci Matki Bożej Pani Pomorza na Świętej Górze Polanowskiej w Polanowie (więcej na ten temat str. 1);

* 18 czerwca w kościele bł. E. Bojanowskiego w Rumi-Biała Rzeka została odprawiona msza św. z liturgią słowa i kazaniem w języku kaszubskim (ks. prałat S. Megier), podczas której poświęcony został nowy sztandar rumskiego oddziału ZKP (więcej na ten temat str. 2);

* 26 czerwca w Miejskim Domu Kultury w Rumi odbył się wernisaz wystawy Senatu „Felix Cassubia. Ód Gduńska tu - jaż do Roztoczi bróm” (więcej na ten temat str. 2-3);

* 26 czerwca - poczet sztandarowy (A. Głąb, A. Wodniczak i B. Lewińska) i delegacja oddziału wzięły udział w pogrzebie Ewy Chołyst na cmentarzu komunalnym w Rumi;

- * 8 lipca w Kartuzach odbył się XXIV Światowy Zjazd Kaszubów, na który rumianie ze sztandarem, licznymi flagami i banerem pojechali pociągiem „Transscassubia” (więcej na ten temat str. 3-4) ;
- * 22 lipca odbyła się wycieczka na Północne Kaszuby „Śladami A. Abrahama” zorganizowana przez ZKP O/Rumia (więcej na ten temat str. 6-7);

Komunikatë rëmszczégò partu Kaszëbskò-Pòmòrszczégò Zrzeszeniô

- * 6 sierpnia w Parku Starowiejskim w Rumi odbędzie się XXIX Jarmark Kaszubski, którego organizatorami są MDK i ZKP O/Rumia;
 - * 25-26 sierpnia odbędzie się wycieczka – rejs promem STENA LINE z Gdyni do Karlskrony, którą organizuje zarząd ZKP O/Rumia;
 - * W każdy wtorek w godz. 15.30-17.00 w siedzibie Oddziału ZKP (ul. Mickiewicza 19A) spotykają się członkowie Oddziału; można pobrać deklaracje członkowskie, a także numery „Rëmszci Klëczy”;
 - * Próby Kaszubskiego Chóru „Rumianie” odbywają się w MDK w poniedziałki i środy od godz. 15 do 16.00. Chętni mile widziani!
- Zachęcamy do oglądania naszej strony internetowej: kaszubi.pl zakładka Oddziały (żółty kwiatek u góry), a następnie – Rumia. Także na stronie Zkprumia.pl
- Zapraszamy!** **Rôczimë**
-

XXIX JARMARK KASZUBSKI W RUMI – 6 VIII 2023 R.

Tradycyjnie jak co roku (z przerwą w 2020 r.) w pierwszą niedzielę sierpnia (6 VIII) w Parku Starowiejskim w Rumi odbędzie się (już po raz 29) Jarmark Kaszubski, organizowany przez Miejski Dom Kultury i Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie O/Rumia. Oto program Jarmarku:

15.00 – OTWARCIE JARMARKU.

- hymn kaszubski (wraz z chórem „Rumianie” i kapelą „Czarne Kapelusze”).

- powitanie i otwarcie Jarmarku przez burmistrza miasta, dyrektora MDK i prezesa ZKP O/Rumia.

15.20 – WYSTĘP KAPELI KASZUBSKIEJ „CZARNE KAPELUSZE”.

15.40 – ROZPOCZĘCIE FAMILIJNEGO KONKURSU MALARSKIEGO I TURNIEJU GRY W „BASKĘ” O PUCHAR PREZESA ZKP O/RUMIA.

- konkurs malarski – temat: „Antoni Abraham – Polski patriota i Król Kaszubów”.

15.45 – WYSTĘP CHÓRU „RUMIANIE”.

16.10 – WYSTĘP ZESPOŁU WOKALNEGO „FALA” z Gdyni.

16.40 – WYSTĘP KAPELI KASZUBSKIEJ „CZARNE KAPELUSZE”.

17.00 – KONKURS DLA PUBLICZNOŚCI „WBIJANIE GWOŹDZI”.

17.15 - WYSTĘP ZESPOŁU KASZUBSKIEGO „BAZUNY” Z ŻUKOWA.

17.45 - KONKURS DLA PUBLICZNOŚCI „SŁUP”.

18.00 – WYSTĘP ZESPOŁU SZANTOWEGO „SIEBIE WARCI”.

18.40 – RUMSKI WOKAL

19.00 – OGŁOSZENIE WYNIKÓW KONKURSOWYCH I TURNIEJU KARCIANEGO „BAŚKI”.

- wręczenie nagród i pucharów.

19.30 – WYSTĘP GWIAZDY WIECZORU „BEAT BACK”.

21.00 – 22.00 – DJ MUZYKA MECHANICZNA.

Kolejny numer biuletynu „Rëmskô Klëka” ukaże się w połowie września 2023 r. Dostępny będzie w siedzibie ZKP O/Rumia (ul. Mickiewicza 19A), Miejskim Domu Kultury (ul. Mickiewicza 19), Urzędzie Miasta, Miejskiej Bibliotece Publicznej (Stacja Kultura), Bibliotece im. F. Ceynowy w Janowie, MOSiR, Centrum Ogrodniczym („U Szredera”) na ul. Kościelnej 27, piekarni „Skierka” ul. Dębogórska, sklepie mięsnym przy rynku, kwiaciarni Zabłocki (Dąbrowskiego/Starowiejska) oraz następujących kioskach: Centrum – przy poczcie (punkt Xero); ul. Derdowskiego – przy przychodni lekarskiej.

Druk „Rëmszci Klëczy” dofinansowany jest ze środków Gminy Miasta Rumi

„RËMSKĀ KLËKĀ” zredagowali: Monika Kosińska, Mateusz Klebba, Józef Lanc
Wydaje: Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie o/Rumia 84-230 Rumia ul. Mickiewicza 19 A
Nakład: 600 egz. Wydano w drukarni „Typograf” Rumia ul. Kościuszki 12